

236 с.

2. Хитра А.Я., Кучер В.О. Взаємодія слідчого та органу дізнання при провадженні кримінальних справ: Курс лекцій. Львів: Львівський держ. ун-т внутр. справ, 2009. 100 с.

3. Матусовский Г.А. Экономические преступления: криминалистический анализ. Харьков: Консум, 1999. 480 с.

4. Яни П.С. Экономические и служебные преступления. М.: Бизнес-шк. "Интел-синтез", 1997. 201 с.

5. Безруких Е.С., Рытьков А.А. Взаимодействие при расследовании и раскрытии преступлений: Учеб.- практ. пособие. Калининград: Калининград. юрид. ин-т МВД России, 2010. 64 с.

6. Багрій М. Взаємодія слідчого з працівниками підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2013. Вип. 57. С. 315-321.

7. Бойко О.П. Форми взаємодії слідчих з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2014. № 4. С. 136-139.

Бойко О.В.,

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Гаркуша А.Г.,

старший викладач кафедри кримінального процесу

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

На сьогоднішній день питання щодо забезпечення прав і свобод людини під час проведення негласних слідчих розшукових дій (НСРД) в кримінальному провадженні є дуже актуальним.

Насамперед це пояснюється тим, що наразі в Україні з кожним роком ускладнюється криміногенна обстановка внаслідок збільшення рівня злочинності серед населення. Це викликає потребу швидкого, ефективного та неупередженого здійснення кримінального провадження. Одним з найдієвіших засобів розкриття кримінальних правопорушень є проведення НСРД.

Україна на сьогоднішній день є демократичною, правовою державою, Конституція якої проголошує права і свободи людини невідчужуваними та

непорушними [1]. Всі закони та інші нормативно-правові акти ґрунтуються на принципах верховенства права та законності, що означає недопустимість звуження змісту та обсягу існуючих, закріплених Основним Законом держави прав і свобод.

Важливим є забезпечення захисту осіб від кримінальних правопорушень, а також охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження.

Відомо, що проведення НСРД пов'язане з певним втручанням в права та свободи людини, а тому необхідно все ж таки з'ясувати наскільки виправданим та правомірним є таке втручання.

По-перше, необхідно зазначити що ж саме являють собою негласні слідчі розшукові дії. Відповідно до Кримінального процесуального кодексу такі дії як і СРД є процесуальними діями, які застосовуються з метою отримання або перевірки вже отриманих доказів під час здійснення кримінального провадження. Головною відмінністю СРД від НСРД є нерозголошення відомостей про факти та методи проведення останніх, окрім випадків передбачених КПК України [2].

Але поряд з ефективністю застосування таких процесуальних дій, що сприяє швидкому розслідуванню злочинів, вони все ж таки пов'язані з певним обмеженням конституційних прав і свобод, таких як свобода спілкування, недоторканість житла чи іншого володіння особи, таємниця листування. А також певною мірою пов'язані з втручанням в особисте і сімейне життя.

Варто зазначити, що такі заходи можуть застосовуватися як до підозрюваного, так і до особи, яка ще не має чітко визначеного процесуального статусу, але відомості, пов'язані з нею, можуть бути важливими для використання слідчими під час проведення досудового розслідування.

Але незалежно відносно кого були проведені НСРД, особа, конституційні права якої були обмежені, а також підозрюваний та його захисник мають бути належним чином повідомлені про застосування відповідних процесуальних дій у рамках строку, визначеного прокурором.

Прокурор визначає час повідомлення даним особам з урахуванням того, чи не перешкоджатимуть такі відомості досягненню мети кримінального провадження, а також наявність або відсутність загрози життю чи здоров'ю осіб, які провадили НСРД.

Необхідно зазначити, що таке повідомлення прокурор або слідчий за дорученням прокурора зобов'язані здійснити не пізніше 12 місяців з моменту припинення таких процесуальних дій та не пізніше звернення до суду з обвинувальним актом [3].

Важливо, що такі вимоги співпадають і з такою зарубіжною країною, як Литовська Республіка, Кримінальний процесуальний кодекс якої зазначає, що особа, до якої були застосовані відповідні процесуальні дії, що певним чином обмежували її конституційні права має бути про це повідомлена, а у

разі закриття кримінального провадження або його закінчення всі відомості, отримані в ході проведення НСРД мають бути знищені [4].

Таким чином, дана вимога не порушує конституційних прав особи, оскільки їй стає відомо про факт застосування до неї НСРД та відомості, що були отримані до направлення та використання матеріалів провадження в суді.

Варто зазначити, що чинний КПК України зазначає ще одну вимогу, що забезпечує дотримання принципу верховенства права та законності. Так, відповідно до ч. 2 ст. 254 КПК України, якщо в протоколі про проведення НСРД будуть міститися відомості про особисте або сімейне життя особи, то підозрюваний, а також його захисник належним чином повідомляються про кримінальну відповідальність у разі розголошення таких відомостей [2].

Отже, підсумовуючи та аналізуючи вищевикладений матеріал, законодавство України, а також праці видатних вчених можемо зробити висновок, що питання дотримання прав та свобод людини під час застосування до неї НСРД є дійсно важливим на даний момент як в нашій країні, так і в зарубіжних. Не дивлячись на те, що обмеження деяких конституційних прав і свобод людини є достатньо виправданим та законним, дане питання все ж таки потребує подальшого дослідження та удосконалення.

---

1. Конституція України від 28 червня 1996 року: станом на 21 лютого 2019 р. Відомості Верховної Ради України. №1-рп/2016. Веб сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. : станом на 11 січня 2019 р. Відомості Верховної Ради України, 2013, № 9-10, №11-12, №13, ст. 88. Веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

3. Кудінов С.С. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: навч.-практ. посіб. Харків : Оберіг, 2015. С. 424.

4. Lietuvos Respublikos Baudziamojo proceso kodeksas. Vilnius : Saulele, 2014. 222 p.